

HARJOITUKSIA S-ÄÄNTEEN OPPIMISEKSI

Suomen kielen s ääntyy siten, että kielen kärki nousee ylätuhampaiden taakse hammasvallille, ilma virtaa kielen keskiosaa pitkin kielen laiteiden ollessa ylhäällä, ja saa aikaan hankausäänen, suhun hammasvallia vasten.

Tavallisimmat syyt virheelliseen s-äänteeseen ovat:

1. Lapsi ei ole oppinut kuulemaan s-sihinää sanoissa (s=t tai puuttuu kokonaan)
2. Kielen liikkeet ovat kömpelöt, kieli ei nouse hammasvallille vaan jää hampaiden väliin tai alas suu-pohjaan sihistäessä
3. Ilmavirta suuntautuu liiaksi kielen sivulle, kieli kääntyy kohti poskea

Harjoitellaan pieniä hetkiä, n.5- 10 min kerrallaan, mutta riittävän usein, esim. kerran päivässä. Lähdetään liikkeelle siitä, mitä lapsi osaa ja siirrytään eteenpäin pienin askelin, ikään kuin portaittain.

1. Harjoitellaan ensin **kuulemaan** s-sihinää

Esim. saunassa kiuas sihisee, suihku sihisee. Mitä sellaisia sanoja saunassa löytyy, joissa kuuluu sihinää?

Nosta käsi ylös/laita palikka laatikkoon, jos kuulet aikuisen sanovan s-sanan

Ruokapöydässä, autotkalla mietitään, onko sanassa s-sihinää.

Huom. Ei vielä vaadita lapselta oikeaa ääntämistä!

2. Harjoitellaan **kielen liikkuvuutta**

S -äännettä varten kieli pitää saada ylätuhampaiden taakse hammasvallille ja kielen laidat nousemaan ylähampaista vasten.

Kielen nosto hammasvallille: Sivellään hammasvallille vanukasta tai laitetaan nonparelleja tms. ja kieli etsii ne. Naksutellaan kielellä, kloputellaan hevosen laukkaa.

Kielen heiluriliike suupielestä toiseen (kaappikellon heiluri). Leuka pysyy paikallaan.

Kielen laidat nousevat ”tötterölle” muodostaen kourun tai ”vesiojan”

D-tavutoistot ensin hitaasti, sitten nopeammin harjoittavat kielen kärjen ketteryyttä ja oikeaa paikkaa hammasvallilla: DE DE DE DEDDEE, DA DA DA DADDAA

DA DA DA DSS...

DE DE DE DSS...

DAN DAN DANS

DEN DEN DENS

3. Harjoitellaan **sihinää** erillisenä ja tavuissa

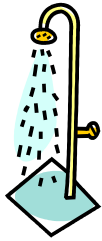
”Puhalletaan” d:n läpi, kieli pysyy d-asennossa, myös n on hyvä apuääne: adss..., anss...

Mehupillin toinen pää ylhäällä hammasvallilla, sihistään siihen: sss

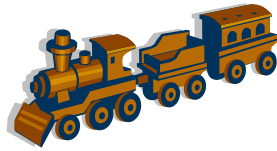
Jos kieli työntyy itsepintaisesti hampaiden väliin, laitetaan mehupilli hampaiden väliin poikittain, kieli nousee pillin yläpuolelle ylätuhampaiden taakse.

Kuvitellaan:

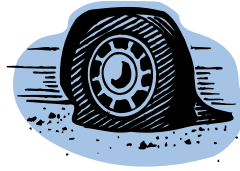
Miten

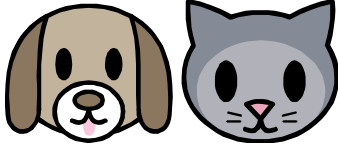
Suihku sihisee

Juna tulee asemalle

Rengas pihisee

Kutsutaan kissaa Kss... ja koiraa tse tse...

Ilmapallo tyhjenee.

Kun sihinä onnistuu, yhdistetään pelkkä sihinä (ei siis "äs" eikä "ts" vaan /s/) vokaaleihin. Näillä leikitel-
lään eri tavoin, jotta saadaan sihinä tulemaan kevyesti ja helposti.

Esim.

1. S –kävely: toinen jalka astuu, sanotaan vokaali, toinen jalka astuu, sanotaan sihinää.

AA-SS-AA-SS

EE-SS-EE-SS

OO-SS-OO-SS jne.

2. S –keinu: Heilutaan vasemmalle, sanotaan vokaali, ja oikealle, sanotaan sihinää.

3. S –voimistelu: Toinen käsi liikkuu, sanotaan vokaali, toinen käsi liikkuu, sanotaan sihinä.

4. Pallotellaan toiselta toiselle, samalla sanotaan vuorotellen vokaali (esim. /a/) ja sihinä.

Yhdistetään pidempiä tavusarjoja ja eri äänneyhdistelmiä S-äänteeseen ennen kuin siirrytään sanoihin ja lauseisiin.

ANSANSAA
ENSENSEE
ONSONSOO

ADSA-ASA
EDSE-ESE
ODSO-OSO

SASSASSAA
SESESSEEE
SOSSOSSOO

AKS
EKS
OKS

APS
EPS
OPS

ATS
ETS
OTS

ALS
ELS
OLS

4. Harjoitellaan s-äännettä **sanoissa**

Tarvittaessa pidetään pieni tauko sihinän jälkeen, jotta vanha tapa sanoa sana ei tule mukaan (kuten esim. staha=saha, siis s—aha)

Usein s on helpoin sanan lopussa. Lioitellaan aluksi s-sihinää vähän.
YLÖSS... ALASS...

ULOSS... POISS...

S on usein vaikein sanan keskellä

KASSI

HISSI

PASSI

OSTOS

YSTÄVÄ

VÄSYNYT

LAPSI

RASVA

YSKÄ

YKSI

KAKSI

TAKSI

5. Kun s tulee harjoitustilanteissa oikein sanoissa, on aika siirtyä **lauseisiin, loruihin ja myös huomioida s-äännettä puheessa, esim. tietyissä tilanteissa tai tietyissä usein toistuvissa sanoissa päivittäin.**

Jokaiselle viikonpäivälle oma s-loru:

Maanantai

SINI TANSSII SINISISSÄ SAAPPAISSAAN

Tiistai

SISI-SISILISKO JA PIENI SIILI-SISKO
SIENEN ALLA ASUSTAA

Keskiviikko

MOSSE-KISSA, PAKSUPOSKI
HIIREN POSKEHENSA PISTI.
POPSIS, POPSIS, POPSIS
MAISKIS, MAISKIS, MAISKIS

Torstai

ON ISÄLLÄ LÄTISSÄ
SEITSEMÄN SIKAA
ON KAIKISSA SIOISSA
PIKKUISEN LIKAA.
VAAN PUNAISEN, SINISEN, RUSKEAN, HARMAAN
MINÄ SAUNASSA SAISIN PUHTAIKSI VARMAAN.

Perjantai

SATU MENI SAUNAAAN,
PISTI LAUKUN NAULAAN.
SATU TULI SAUNASTA,
OTTI LAUKUN NAULASTA.

Riimejä:

Pekka palloa lyö, Olli omenaa... (syö).

Sitä ei haittaa pahakaan lika, sen eläimen nimi on ... (sika).

Jos lautasella tuoksuu viili, paikalle voi tulla piikikäs ... (siili).

Sen omistaa Jukka, se on jalassa, ja sehän on ... (sukka).

Kun taivaalle ilmestyy kuu, on haukotuksessa ... (suu).

Lauantai

ILVES EESTÄ ,ILVES TAKAA
ILVES ISTUU ,ILVES MAKAA
ILVES MAASSA, ILVES PUUSSA
ILVES HIIPII ILLANSUUSSA.

Sunnuntai

SIINÄPÄ TALOSSA VASTA
ON VILSKETTÄ, MELSKETTÄ, MOLSKETTA
JOSSA JUOKSEE SATA LASTA.

YKSI KUN YSKÄN SAA JA KÖHISEE,
HETI KAIKKI YSKIMÄSSÄ RÖHISEE
ETTÄ KOKO TALO TÖHISEE

SIINÄPÄ TALOSSA VASTA
ON SUHINAA, TUHINAA, PUHINAA
JOSSA NUKKUU SATA LASTA

YKSI KUN UNEN SAA
JA NYSSYTTÄÄ,
TOISET TOISIANSA
HETI HYSSYTTÄÄ,
ETTÄ KOKO TALO TYSSYTTÄÄ.